

Reclaim the Climate – Queer ecologisch denken

Moderator: Julien, cisgender man, wit, homoseksueel, afkomstig van het platteland en uit de middenklasse.

Gasten:

Ruth, zwarte, cisgender vrouw, biseksueel, afkomstig uit Brusselse volkswijken en preciaire sociale klasse. Haar ouders zijn afkomstig uit Noord-Kivu, Congo.

Cy, witte cisgender, homoseksuele man, afkomstig uit eerder bourgeois milieu in een klein dorp, later naar Parijs verhuisd.

Julien: Kunnen jkullie me zeggen hoe jullie interesse in queer en milieu-activisme is opgewekt en welke evolutie jullie hebben doorgemaakt?

Ruth: ik ben eerst begonnen met actie te voeren rond studententema's, maar daarna steeds meer in klimaatthema's die steeds meer aandacht kregen in de media en in het algemeen. Zo ben ik terecht gekomen bij verschillende acties die georganiseerd werden rond de COP's.

Ik vond de klimaatbeweging interessant, want het gaat over globale thema's, maar ik werd ook steeds geconfronteerd met de witte meerderheid in die beweging. Als zwarte persoon ondergaan we in het dagelijkse leven al racisme, maar verwachten we – al dan niet terecht- toch altijd dat er meer bewustzijn is binnen activistische groepen. Helaas was dat niet altijd het geval.

Ik ben me pas nog later vragen beginnen stellen over queerkwesties. In die activistische groepen wisten we niet vaak wie queer was en wie niet. Ik begon me dus af te vragen in welke mate we elkaar wel echt kenden.

Cy: Ik ben pas laat gepolitiseerd. Naar het einde van mijn studies begon ik afstand te nemen van de academische wereld. Ik werd eerst aangesproken door de klimaatbeweging omdat het de periode was voor de COP in Parijs. Ik werkte toen voor een uitgeverij die het boek van Naomi Klein uitgaf en zo heb ik conferenties over ecologie bijgewoond in die periode. Dat was een grote schok, maar positief. Daarna ben ik in sociale thema's meer geïnteresseerd geraakt

Binnen die beweging stootte ik ook op vormen van onderdrukking. Vanuit die ervaring, maar ook vanuit mijn nood om mijn seksualiteit in mijn activisme te integreren ben ik vanuit de klimaatbeweging richtinging LGBTQI beweging geëvolueerd. Sindsdien beweeg ik tussen de twee en in intersectionele bewegingen.

Julien: Hoe zien jullie – breder dan jullie ervaringen – de beleving van queer personen binnen de milieubeweging en klimaatrechtvaardigheid?

Ruth: We zijn vaak onzichtbaar binnen de beweging. Er wordt weinig over gesproken, omdat het geen deel uitmaakt van de ecologische strijd. Het is vanzelfsprekend dat hetero's over hun partner spreken, maar queer personen horen we veel minder. Bij jou, Julien, heb ik bijvoorbeeld pas laat ontdekt dat je queer bent. Voor trans personen betekent deze onzichtbaarheid misgendering – dat mensen woorden van het foute gender [voornaamwoorden of woorden als man, vrouw, ...]

gebruiken om naar hen te verwijzen. Het is niet courant om te vragen welk voornaamwoord mensen gebruiken.

Deze onzichtbaarheid versterkt ook het gebrek aan inclusiviteit. Mensen die zich wel aangesproken voelen, zetten niet de stap naar de milieubeweging omdat ze daar geen andere LGBTQI-personen kennen.

Een ander belangrijk gevolg van die onzichtbaarheid en de heersende cisheteronormativiteit is dat mensen zich ook dingen veroorloven – hyper homofobe of transfobe uitspraken – omdat we ons toch binnen een cishetero milieu bevinden en we ‘toch allemaal progressief zijn’ en tegen alle vormen van onderdrukking. Mensen realiseren zich niet hoe dit mensen uitsluit en dit vertaalt zich in het taalgebruik in onderlinge conversaties of ook in het publieke discours.

Cy: Ik heb de grote milieuorganisaties verlaten omwille van dit soort gedrag. Op een bepaald moment was ik zo gefrustreerd dat ik niet helemaal mezelf kon zijn binnen deze ruimtes dat ik het nodig had om mij terug te trekken in LGBTQI ruimtes, zelfs al werd het daar niet steeds gewaardeerd om ‘ecolo’ te zijn.

Julien: **Cy, kan jij ons meer vertellen over de oorzaken van deze moeilijke relaties?**

Cy: In het Westen is het ecologisme sterk geïnspireerd door een kritiek op een maatschappij die ‘tegennatuurlijk’ zou zijn, die ingaat tegen een natuurlijke manier van leven. Deze constructie is heel heteronormatief en gaat gepaard met een waardering van reproductie, genderbinariteit, ... Veel van de concepten die in de LGBTQI-beweging zijn ontwikkeld staan hiermee op gespannen voet.

Dit leidt soms tot problematische posities binnen zowel de ‘linkse’ als de ‘rechtse’ milieubeweging en het verschil is niet altijd heel duidelijk. Er wordt vertrokken van een gesloten visie op de natuur. Alles wat vertrekt vanuit een transformatie wordt gezien en bekritiseerd als tegennatuurlijk. Zo kan je tot extreem gewelddadige transfobe meningen en uitspraken komen vanuit het fantasma van een soort ‘originele’ natuur, wat een erg cisheteronormatief en wit beeld is.

Julien: **Het is interessant dat er vertrokken wordt vanuit een kritiek op de moderniteit wat soms overslaat in een kritiek op LGBTQI beweging. Trans personen worden bijvoorbeeld gezien als aberraties, cyborgs... Terwijl het net ook die moderniteit is die het idee van het nucleaire gezin heeft gevormd en opgelegd in gekoloniseerde landen, net zoals het cisheteronormatieve model. In gekoloniseerde landen heeft de moderniteit levensvormen verpletterd die meer genderdiversiteit kenden, net zoals ze levensstijlen verpletterde die in harmonie met niet-menselijk leven bestonden.**

Cy: Een van de essentiële taken is inderdaad om voorbeelden te kunnen geven die voorbij de dichotomie ‘natuurlijk’/‘onnatuurlijk’ gaan, of dat nu over een ‘natuurlijk’ gaat binnen een kapitalistische visie, of binnen een ecologistische visie. We moeten voorbij dit dualisme dat historisch gezien gediend heeft om te onderdrukken, uit te buiten, te koloniseren van gebieden die ‘tegennatuurlijk’ zouden zijn, of anderzijds net ‘te natuurlijk’, beestachtig, ...

Julien: **Zo werden in het verzet tegen het homohuwelijk in Frankrijk het beeld van de aap bijvoorbeeld gebruikt enerzijds om Christiane Taubira – een zwarte vrouw die als minister het wetsvoorstel inleidde, nvdr - af te beelden, en anderzijds het homohuwelijk: “als mensen nu met personen van hetzelfde gender kunnen trouwen, waarom dan niet met apen?”**

Ruth: Er zit daar zeker iets in van ‘wij zijn toch beter dan dieren’. ‘Wij mensen’ tegenover ‘hen, dieren’. We zien ook een gelijkaardige soort van binariteit tussen ‘eco gestes’ die als vrouwelijk gezien worden en viriliteit van bv. vlees eten aan de andere kant. Het is opvallend hoe we nog altijd zo’n binair denken terugvinden in de milieubewegingen. Ook daar zijn het altijd de mannen die de

beslissingen nemen. Daar blijft iets paternalistisch in zitten, van "Jaja, we weten het nu wel, we zullen er werk van maken."

Julien: Bestaan er ook eco-queer bewegingen, zoals ecofeministische bewegingen?

Cy: Beide termen 'ecologisme' en 'queer' zijn relatief recent, dus in de geschiedenis vinden we niet veel voorbeelden die deze termen zelf gebruiken, maar wel voorbeelden die in die richting uitgaan. Bijvoorbeeld binnen het voorchristelijke Europa kennen we voorbeelden van personen die we nu 'queer' zouden noemen, die de natuur vereerden in de vorm van een godin.

Daarnaast: wanneer de seksuele wetenschappen en de eerste vormen van homoseksuele en lesbische identiteit zich ontwikkelen, zijn er ook mensen die op zoek gaan naar een plek voor queer personen binnen de natuur. Dit vertrekt dan vaak vanuit een meervoudige en complexere visie op de natuur dan de binaire versie waar we het eerder over hadden.

Ook buiten het Westen zijn er veel voorbeelden, al zijn die minder toegankelijk omdat we vaak stoten op verslaggeving van witte personen en niet van de betrokken personen zelf, maar uit die verslaggeving spreekt vaak een viering van de seksualiteit, non-binariteit, tot een rekening houden met natuur, het zichtbare en onzichtbare, respect voor ecosystemen.